

УДК 81:004.738.5

Бледнова О.Г.

ФУНКЦІОНУВАННЯ ОСОБИСТОГО ІМЕНІ В СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЇ

Мова – це потужний механізм, що уможлиблює комунікацію людей у різноманітних сферах. Поява комп'ютерних технологій та їх надшвидке поширення та об'єднання у єдину мережу викликало революційний переворот у традиційних засобах масової комунікації. Із поширенням Інтернету комунікація набула нового рівня розвитку.

Інтернет є глобальною системою, що постійно розвивається, з її розвитком еволюціонують й Інтернет-комунікації. Особисте ім'я в Інтернет-комунікації, або так званій «нікнейм» (англ. «nickname» - кличка, прізвисько) – особливий вид антропоніма, який використовується особою в Інтернеті для спілкування – є невід'ємною частиною Інтернет-комунікації і відіграє таку саме важливу роль, як особисте ім'я в умовах спілкування у реальному житті. При цьому особисте ім'я в Інтернет-комунікації набуває нових особливостей, які постійно оновлюються і мають бути досліджені з різних аспектів, в цьому і полягає актуальність даної статті. Мета цієї роботи – проаналізувати функціонування особистого імені в сучасній німецькій Інтернет-комунікації. Особисте ім'я є важливою складовою Інтернет-комунікації, яка презентує користувача, надає коротку характеристику свого власника. У зв'язку з тим, що особисте ім'я в Інтернеті, тобто нікнейм, найчастіше є вигаданим, спостерігається його подібність до іншого об'єкта антропоніміки – псевдоніму. Дослідженням цього лінгвістичного явища займалися такі вчені, як А. Балкунова, Е. Рянська, Н. Котляр, В. Дмитрієв, А. Колганова, Н. Подольська, К. Мочалкіна та ін.

За Н. Подольскою псевдонім слід розуміти як «вымышленное имя, существующее в общественной жизни человека наряду с настоящим именем или вместо него» [Подольська 1998:118]. Псевдонім як засіб самовираження вигадується власником з метою приховання справжнього імені або надання особистості певних якостей. Створення псевдоніму, на відміну від справжнього імені, зумовлене бажанням його власника, а не соціальною необхідністю. Отже, псевдонім є другорядним іменем, що є результатом самоназивання.

За рядом ознак нікнейм як антропонім схожий із прізвиськом. Н. Подольська дає наступне визначення прізвиська: «Дополнительное имя, данное человеку окружающими людьми в соответствии с его характерной чертой, сопутствующим его жизни обстоятельством или по какой-либо аналогии» [Подольська 1998: 115]. Нікнейм можна порівняти із прізвиськом на основі певних характерних рис. Серед спільних особливостей можна виділити наступні:

- приналежність до елементів штучної номінації. Нікнейм, як і прізвисько, не має постійного характеру, надається особі у зв'язку із певними характерними їй особливостями.

- емоційна забарвленість. Ця складова відрізняє нікнейм та прізвисько від інших антропонімів і надає їм неформального характеру та експресивного відтінку.

- необов'язковий характер. На відміну від інших антропонімів, нікнейм і прізвисько не є обов'язковими для кожної людини. Вони є ситуативними і надаються внаслідок певних обставин. Так, прізвисько особа отримує від оточуючих, які підкреслюють характерні їй риси. Нікнейм особа обирає сама, виконуючи основну вимогу усіхсфер комунікації – реєстрація під певним іменем. Отже, нікнейм потрібний тільки тим особам, які хочуть зареєструватись на певному сайті, форумі, у чаті, блозі, увійти до віртуальної спільноти та спілкуватись із іншими користувачами [Мочалкина 2004].

- створення на основі характерних рис власника: зовнішності, звичок, особливостей характеру чи поведінки. Всі антропоніми ідентифікують особу, проте тільки прізвисько та нікнейм беруть за основу ідентифікації певні характерні особливості особи.

- вираження будь-якою частиною мови, іноді декількома словами. Ще одна особливість, яка відрізняє прізвисько та нікнейм від інших антропонімів, – номінація за допомогою різних лексичних одиниць. Наприклад, у той час, як особисте ім'я виражене однією частиною мови, що називає людину, нікнейм та прізвисько можуть використовувати декілька, іноді складати їх у речення. Це зумовлено тим, що мета нікнейма і прізвиська полягає у тому, щоб не тільки назвати та ідентифікувати свого власника, але й характеризувати його.

Проте, слід зазначити, що існують і певні відмінності між нікнеймом та прізвиськом. Так, прізвисько часто відображує не тільки позитивні, але й негативні риси людини, в той час, як за допомогою нікнейма користувач підкреслює ті риси свого характеру, зовнішності чи інтереси, якими пишається та про які не соромиться заявити співрозмовникам. Окрім того, прізвисько завжди акцентує увагу на реальних особливостях людини, а інформація, яка передається за допомогою нікнейма, може бути хибною, вигаданою автором, може відображати бажання людини володіти певною характерною рисою.

Нікнейм надає можливість користувачеві реалізувати себе у віртуальному просторі. Анонімність спілкування сприяє вільному прояву фантазії комуніканта: він може виступити під власним ім'ям, використати особисте ім'я актора, діяча, митця, літературного чи комп'ютерного героя, вигадати свій, унікальний нікнейм. До того ж, користувач не обмежений у формі нікнейма, тобто має змогу використовувати символи, цифри, великі та малі літери, різні частини мови, складати декілька слів, застосовувати іншомовні слова (найчастіше з англійської мови) тощо. Такі нікнейми є не просто презентацією

комуніканта, а й представленням його як творчої непересічної особистості, індивідуальності, що, звісно, приверне увагу інших користувачів.

Вслід за М. Чабаненко [Чабаненко 2007] виділимо основні функції нікнейма як важливої складової Інтернет-комунікації:

1. Функція самопрезентації. Нікнейм одночасно виконує два протилежні завдання: приховати реальну особистість користувача та ідентифікувати його, презентувати з того чи іншого боку.

2. Дискурсивна функція. Нікнейм зумовлює текст спілкування користувача, адже обираючи певну роль, особа коректує свою лінію поведінки. Так, користувач під нікнеймом *DarkKiller* може позиціонувати себе як суворого, жорстокого, неемоційного гравця онлайн-ігор, а користувач під нікнеймом *die_carmen* – вдавати з себе впевнену жінку, що завжди в центрі уваги, покорительку чоловічих сердець.

3. Контактвстановлююча функція. До початку знайомства комунікантів уся інформація, яку вони мають один про одного – це нікнейм. Його структура, семантика, графічне зображення можуть приваблювати користувачів або навпаки, відштовхувати. Нікнейм викликає інтерес комунікантів і сприяє встановленню контактів.

4. Емоційно-експресивна функція. Так як нікнейм створює перше враження про свого власника, більшість користувачів намагаються надати йому певного емоційно-експресивного забарвлення, яке виокремлюватиме його серед інших. Це знову ж таки направлене на пробудження інтересу потенційних співрозмовників та ефектну самопрезентацію.

5. Ігрова функція. Спілкування за певним нікнеймом має ігровий характер, адже користувачі грають певні ролі, які часто віддзеркалюють їх настрій у певний період часу. Так, одна й та сама людина може бути зареєстрована на одному й тому ж форумі під різними нікнеймами і обирати відповідно різну лінію поведінки або бути зареєстрованим на бізнес-форумі під своїм реальним іменем, а на ігровому – під нікнеймом *Hofer_Blutdämon*. Така свобода вибору нікнеймів дозволяє користувачам тікати від реальності, компенсувати те, що неможливе у реальному житті.

Під час спілкування в уяві комунікантів створюється певний образ співрозмовників, який певною мірою залежить від віртуального особистого імені. Нікнейм створює перше враження про комуніканта, отже, потребує поміркованого підходу до його вибору. Особисте ім'я, яким користується особа у віртуальній реальності, привертає увагу певних співрозмовників, тобто окреслює коло спілкування. Наприклад, пестливе *Kätzchen* чи *mausiii* можуть говорити про легковажність або наївність власниці, а нікнейми типу *deathvirus96* або *swordassassin* можуть свідчити про те, що їх власники захоплюються комп'ютерними іграми або бажають здаватися «крутими» та незалежними. Користувачі з

нікнеймами *_*Pendulum*_* (назва рок-групи), *J.Knoxville* (популярний американський актор у жанрі комедій), *henry_morgan* (англійський пірат) ймовірно знайдуть співрозмовників серед людей із схожими захопленнями. Так, у віртуальній реальності діє той самий принцип, як і у реальному житті: перше враження визначає перебіг розмови і можливість встановлення соціальних контактів.

То ж як привернути до себе увагу за допомогою нікнейму? Безсумнівно, це залежить від характеру комунікації. Розглянемо деякі приклади встановлення контактів у віртуальній реальності.

Чат знайомств. Зрозуміло, що основною метою спілкування у даному чаті є пошук партнерів для флірту в Інтернеті, зав'язування відносин у реальному житті. Зазвичай користувачі обирають нікнейми, які містять їх зовнішні характеристики (*zarte haut 21 w*, **Curly_Sue**, *Blue@Eyes*) або певні якості (*I am sweetgirl*, *mysterymann666*, *dirtytalkmaster*, *Frenchkiss*, *SüssesEngel*, *mama21*). Також особи часто реєструються під своїми реальними іменами (*lili*, *Joachim*, *freddi*). Окрім того, існують сайти знайомств, куди користувачі також можуть помістити приватну інформацію, фотографії тощо. Тут частіше можна зустріти осіб з реальними іменами, що свідчить про серйозність їх намірів.

Ігрові форуми. Для цієї сфери користувачі зазвичай обирають у якості нікнейма імена героїв улюблених ігор (*Diabolico*, *Dackemon*, *Archangel*), або імена, під якими вони грають у різноманітні онлайн-ігри (*Hofstaedter*, *TheDarkRuler*, *Navarrus*, *Drachentöter*). Для обізнаних користувачів такі нікнейми можуть багато розповісти про захоплення комуніканта, рівень його здобутків у тій чи іншій грі.

Літературні форуми. Учасники таких сфер спілкування часто використовують імена відомих діячів (*Salieri*), поетичні словосполучення (*Rainerinnreiter*, *DarkWreiter*, *Butterflyghostfish*) або підкреслюють своє відношення до літератури (*schreiberling*, *Papierfresserchen*). Іноді комуніканти не намагаються приховати приватну інформацію і виступають під реальними іменами.

З вищезазначених прикладів стає зрозуміло, що вибір нікнейму вмотивований сферою спілкування і обирається користувачем з огляду на можливі інтереси потенційних співрозмовників. Так чи інакше, комуніканти намагаються презентувати себе таким чином, аби зацікавити інших комунікантів і спонукати їх до спілкування. У прагненні привернути увагу деякі користувачі користуються нікнеймами із негативним забарвленням, наприклад, обирають імена лихих персонажів. Це може викликати реакцію так званих «позитивних» героїв і призвести до дискусій. Обираючи нікнейм, користувач створює у своїй уяві певний образ і на його основі моделює свою поведінку, або іншими словами грає роль самостійно вигаданого персонажа. Це надає можливість користувачу компенсувати пробіли у реальному житті і проявити риси, які неприйнятні йому у повсякденності. Так, під нікнеймом

DarkKiller може приховуватись звичайний офісний працівник, а під нікнеймом *Night_Engel* – вчителька середньої школи. Анонімність віртуального спілкування передбачає передачу обмеженої інформації співрозмовнику, і тільки тієї, яку хоче повідомити про себе сам комунікант.

Кожна сфера віртуального спілкування передбачає певну довжину особистого імені. Зазвичай соціальні мережі типу Facebook, які вимагають реєстрації під реальним іменем, не мають таких обмежень. Проте різноманітні чати, блоги, форуми дозволяють учасникам лише певну кількість символів, наприклад, не менше трьох і не більше шістнадцяти. Іноді також встановлюють обмеження на використання символів: не всі сайти дозволяють використання у нікнеймі типографічних символів, цифр, знаків тощо. Ці правила створені адміністраторами певних сайтів для зручного користування та відповідності обраному дизайну, вони є особливостями окремого сайту. Якщо потенційний учасник комунікації намагається використати у своєму нікнеймі заборонені символи, автоматичне блокування сайту попереджає про це і пропонує деякі інші варіанти написання нікнейму. Такі обмеження змушують користувачів до створення нікнейму, який буде одночасно стислим і змістовним. Закороткі нікнейми рідко викликають інтерес інших комунікантів, адже важко зрозуміти, що хотів висловити користувач трьома літерами. Так само і занадто довгі нікнейми є важкими до прочитання, бо потребують більше часу, а швидкий характер Інтернет-комунікації не вважає це перевагою нікнейму. Виходить, що слід обережно ставитись до вибору нікнейму, аби він був підходящої довжини, не занадто простим чи складним.

Окрім довжини нікнейму важливу роль відіграє його стиль – формальний чи неформальний. Під формальними, або офіційними нікнеймами ми розуміємо ті, які повторюють реальне особисте ім'я користувача. Формальні нікнейми характерні для ділових особистостей, для тих, хто прагне підкреслити свою значущість, для офіційного характеру комунікації. Зрозуміло, що для ділових форумів слід обирати реальні імена у якості нікнеймів, адже інакше співрозмовники не сприйматимуть користувача серйозно. Наведемо приклад ділового спілкування (форум XING):

Dominique Mitchener
Business Coaching für die Frau
17.01.2013 19:46
Staatsbürgerschaftsrecht

*Hallo, wer kennt sich mit Staatsbürgerschaftsrecht aus? Bin US
Amerikanerin und brauche Informationen zur doppelten
Staatsbürgerschaft.
Vielen Dank
Dominique Mitchener*

Dr. Jürgen Rodegra

RODEGRA Rechtsanwalt Notar

17.01.2013 20:19

Re: Staatsbürgerschaftsrecht

Sehr geehrte Frau Mitchener,

wenn Sie mögen, rufen Sie mich in meiner Kanzlei an unter +49 30 20399520.

Bis dahin,

Dr. Jürgen Rodegra

Rechtsanwalt

З наведеного прикладу видно, що особи виступають під своїми реальними особистими іменами, окрім того, вони зазначають своє місце роботи та посаду. Стиль спілкування є офіційним, що виражається використанням характерних звертань, як *Sehr geehrte Frau Mitchener*.

Під неформальними нікнеймами ми розуміємо ті нікнейми, які використовують для повсякденного віртуального спілкування, розваг, ігор, проведення дозвілля. Для неформального спілкування характерним є безмежний прояв фантазії: користувачі зазвичай обмежені лише довжиною нікнейму. Тому нестандартні нікнейми завжди в пошані, вони є частиною неформальної комунікації, яка несе ігровий характер. Завдяки йому нікнейми можуть бути недостовірними, не відповідати реальності. Користувач ставить перед собою мету спілкування (дружне чи інтимне спілкування, обмін досвідом, отримання інформації, пошук друзів чи кохання, однодумців тощо), обирає роль, яку він буде грати для співрозмовників і у зв'язку із цим обирає для себе віртуальне особисте ім'я. Розглянемо приклад неформального спілкування у чаті (Spin.de):

BunnyBunnyBunnyBunny: ne ganze!

**~Pr0v0ke~*: oO*

BunnyBunnyBunnyBunny: auf einen happen :D

**~Pr0v0ke~*: son großmaul habsch aber nit*

BunnyBunnyBunnyBunny: :D

BunnyBunnyBunnyBunny: naaaa ja

Kaffeezombie: kannst du ned deinen kiefer aushebeln wie ne schlange ?

**~Pr0v0ke~* mampft weisse küsschen <3*

henry_morgan: East 17 it's alright

**~Pr0v0ke~*: das würde dir so gefallen :x Kaffeezombie*

Kaffeezombie: oh ja :3

Так, користувач *BunnyBunnyBunnyBunny* вказує на своє захоплення мультфільмами: *BugsBunny* – персонаж мультфільмів студії WarnerBrother's; користувач **~Pr0v0ke~** підкреслює своє бажання провокувати комунікантів, *Kaffeezombie* – залежність від кави, *henry_morgan* – захоплення історією (Генрі Морган – англійський

мореплавець, пірат). Окрім того, комуніканти використовують розмовну мову для спілкування, велику кількість емотиконів для вираження своїх емоцій.

Отже, одна й та сама людина може виступати у різних сферах спілкування під різними нікнеймами, це означає, що нікнейм має ситуативний характер, власник може змінювати його у будь-який час, на відміну від реального особистого імені. Вибір нікнейму зумовлений характером і стилем спілкування, а функціонування віртуального особистого імені як основного засобу самопрезентації і самовираження користувача у Інтернет-комунікації безпосередньо залежить від сфери комунікації.

Література

Подольская 1998 - Подольская Н.В. Словарь русской ономастической терминологии / Н. В. Подольская. – М.: Языки славянской культуры, 1998. – 189 с.;

Мочалкина 2004 - Мочалкина К. С. Псевдонимы в системе современной русской антропонимии: дис.... канд. філол. наук: 10.02.01 / Мочалкина Карина Сергеевна. – Волгоград, 2004. – 184 с.;

Чабаненко 2007 - Чабаненко М. Г. Молодежный дискурс как реализация типовой и индивидуальной языковой личности: автореф. дис. на здобуття наук.ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 „Русский язык“ / М. Г. Чабаненко. – Кемерово, 2007. – 20 с.;

Чернейко 2003 - Чернейко Л. О. Имя собственное как результат индивидуального творчества и как объект авторского права / Л. О. Чернейко // *Изобретательство*. – № 8. – 2002. – С. 69–79.;

Beißwenger 2001 - Beißwenger M. Chat-Kommunikation. Sprache, Interaktion, Sozialität & Identität in synchroner computervermittelter Kommunikation. Perspektiven auf ein interdisziplinäres Forschungsfeld / M. Beißwenger (Hrsg.). – Stuttgart: ibidem, 2001. – S. 79–138.

Бледнова О.Г. Функціонування особистого імені в сучасній німецькій Інтернет-комунікації.

В статті розглянуто функціонування особистого імені в сучасній німецькій Інтернет-комунікації, а також розкриваються основні функції нікнейма як важливої складової Інтернет-комунікації. В статті проаналізовано функціонування особистого імені в сучасній німецькій Інтернет-комунікації. Нікнейм можна порівняти із прізвиськом на основі певних характерних рис. Серед яких є наступні: приналежність до елементів штучної номінації, тому що нікнейм, як і прізвисько, не має постійного характеру; емоційна забарвленість, вона відрізняє нікнейм та прізвисько від інших антропонімів і надає їм неформального характеру та експресивного відтінку; необов'язковий характер - не є обов'язковими для кожної людини; створюється на основі характерних рис власника; виражається будь-якою частиною мови, іноді декількома словами -

номінація за допомогою різних лексичних одиниць. Одна й та сама людина може виступати у різних сферах спілкування під різними нікнеймами, це означає, що нікнейм має ситуативний характер, власник може змінювати його у будь-який час. Вибір нікнейму зумовлений характером і стилем спілкування, а функціонування віртуального особистого імені як основного засобу самопрезентації і самовираження користувача у Інтернет-комунікації безпосередньо залежить від сфери комунікації.

Ключові слова: Інтернет-комунікація, нікнейм, комунікант, спілкування

Бледнова О.Г. Функционирование личного имени в современной немецкой Интернет-коммуникации.

В статье рассмотрено функционирование личного имени в современной немецкой Интернет-коммуникации, а также раскрываются основные функции никнейма как важной составляющей Интернет-коммуникации. В статье проанализировано функционирование личного имени в современной немецкой Интернет-коммуникации. Никнейм можно сравнить с прозвищем на основе определённых характерных черт. Среди которых являются следующие: принадлежность к элементам искусственной номинации, потому что никнейм, как и прозвище, не имеет постоянного характера; эмоциональная окраска, она отличает никнейм и прозвище от других антропонимов и придаёт им неформальный характер и экспрессивный оттенок; необязательный характер – не является обязательным для каждого человека; создаётся на основе характерных черт владельца; выражается любой частью речи, иногда несколькими словами – номинация с помощью разных лексических единиц. Один и тот же человек может выступать в разных сферах общения под разными никнеймами, это означает, что никнейм имеет ситуативный характер, владелец может изменять его в любое время. Выбор никнейма обусловлен характером и стилем общения, а функционирование виртуального личного имени как основного средства самопрезентации и самовыражения пользователя в Интернет-коммуникации непосредственно зависит от сферы коммуникации.

Ключевые слова: Интернет-коммуникация, никнейм, комунікант, общение

Blednova O. H. The Functioning Of a Personal Name in Modern German Internet Communication

The article describes the functioning of personal name in modern German Internet communication, and also reveals the main functions of nickname as an important component of Internet communication. The article analyses the functioning of personal name in modern German Internet communication. The nickname can be compared with a moniker based on certain characteristic features. Among which are the following: affiliation with

the elements of artificial nomination, as the nickname, as well as the moniker, is not of a permanent nature; emotional colouring distinguishes nickname and moniker from other anthroponyms and gives them an informal character and an expressive connotation; optional character – is not mandatory for each person; it is created on the basis of the characteristic features of the owner; it is expressed in any part of the language, sometimes in a few words – a nomination using different lexical units. One and the same person can speak in different spheres of communication under different nicknames, which means that the nickname has a situational character; the owner can change it any time. The choice of nickname is due to the nature and the style of communication; the functioning of the virtual personal name as the main mean of self-presentation and expression of the user in Internet communication directly depends on the field of communication.

Keywords: Internet communication, nickname, communicant, communication.

Стаття надійшла до редакції 26.03.2018 р.

Стаття прийнята до друку 28.03.2018 р.

Рецензент – д. філол. н., професор Кобзар О.І.